

A népesség megtartása a falvakban

Az agrárértelmség szerepe

A Magyar Agrártudományi Egyesület országos elnöksége tegnap Szikáncson tartott tanácskozást a magyar falu és az agrárértelmség kapcsolatáról. Szikáncs nagyszerű példája a tanya-központ népességmegtartó erejére. A tanácskozáson részt vett dr. Szeberényi Sándor, a megyei pártbizottság munkatársa, Földesi Gyula, a városi pártbizottság titkára, dr. Trethon Ferenc nyugalmazott miniszter, a MTESZ társelnöke, Klenszner András, az Állami Gazdaságok Központjának vezérigazgatója, Csáki Csaba, a MAE főtitkára, valamint az egyesület több társadalmi vezetője.

Az előadások és a hozzászólások során a következő kép bontakozott ki: a nagyarányú városi lakásépítések, beruházások miatt a szükségesnél kevesebb pénz jutott a kisebb települések fejlesztésére. Ugyanakkor

falun is növekedett az élet-színvonal. Kiemelték a háztáji és kisegítő gazdaságok életmódot formáló, jövedelmet kiegészítő szerepét. Ahol eredményesen gazdálkodnak a mezőgazdasági nagyüzemek, ott megáll az elvándorlás. A termelés műszaki színvonala pillanatnyilag korszerűbb, mint amilyen életmódot a falusi lakosság jövedelmi színvonala biztosít. Az agrárszakembereknek nemcsak a termelés irányítása a feladatuk, hanem az is, hogy élésszék, táplálják a kultúrát, a műveltség iránti igényt, szerepet kérjenek a tudatformálásból.

Soós Gábor államtitkár zárszavában megállapította, nem az a feladat, hogy a falusi lakosság a városokba vándorolva kerüljön urbánus életkörülmények közé: a városias életmód feltételeit a helyi viszonyok között kell megteremteni.

Környezetvédelem

Jegyzőkönyv aláírásával Budapest csütörtökön befejeződött a KGST Környezetvédelmi Tanácsának 18. ülése, amelyet április 26—29 között tartottak meg hazánkban.

A tanácskozáson Gonda György államtitkár, az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal vezetőjének elnökletével a KGST-tagországok 1981—1985. évi széleskörű környezetvédelmi programjának kérdéseivel foglalkoztak.

Napirenden szerepelt a hulladékgyűjtés, a hulladékmentes technológiák, az ipari hulladékok újrafelhasználásának témaköre, valamint a tagországok közötti tudományos-műszaki együttműködés feladatai. Beszámolókat vitattak meg a városok tisztántartásáról és a kommunális hulladék hasznosításáról. A tanácskozáson — amelyen az ENSZ képviseltette magát — értékeltek az országhatárokon átterjedő légszennyezés korlátozásáról hozott genfi nemzetközi egyezmény végrehajtását.

Gyors alkalmazkodás a piaci igényekhez

Ipari szövetkezetek küldöttgyűlése

Tegnap délelőtt Szegeden, az Április 4. Cipőipari Szövetkezet tanácstermében tartotta soron következő küldöttgyűlését a Csongrád megyei KISZÖV. Részt vett az értekezleten Vahl Rezső, a megyei pártbizottság munkatársa, Lendvai István, az OKISZ elnökhelyettese, a társzervek több vezetője, Horváth János, a KISZÖV elnöke fűzött szóbeli kiegészítést az elnökség beszámolójához.

A tavalyi esztendő elé nagy várakozással néztek a szövetkezetek is, a különböző irányító szervek is. Az új középtávú tervidőszak nyitó éve ugyanis választ kellett, hogy adjon arra a kérdésre, megtalálják-e a szövetkezetek a szigorúbb közgazdasági szabályozók, a nehezebb feltételek közt is az eredményes gazdálkodás útját. Az összkép kedvező.

A megye szövetkezeti ipara 1981-ben 3,8 milliárd forint értékben termelt árut, s az előző évihez képest a 415 millió forintos termelés növekedést teljes egészében a hatékonyság fokozásával érték el. A szolgáltatóipar dinamikusabban, az építőipar lassabban fejlődött — erre a gazdasági körülmények szolgáltatták az indokot. Nagyobb szerkezeti változás nem történt a megye szövetkezeti iparában, kisebb módosulások következtek csak be: növekedett a vegyipar, csökkent a gépipar aránya.

Külön kiemelte a KISZÖV elnöke, hogy javult az együttműködés a megyében dolgozó ipari szövetkezetek között. A sikeres kooperációban kisiparosok, a kereskedelmi szervek is részt vettek, csökkent a hiánycikkek száma, növekedett a megyén belüli értékesítés részaránya. A belföldi értékesítés általában növekedett, ugyanakkor — az országos tendenciával ellentétben — visszaesett a megyében a tőkés export aránya három százalékkal. Ennek fő oka a tőkés világgazdasági recesszió, melynek következtében tovább szigorodtak a minőségi követelmények, nehezebbé vált a verseny.

A hagyományos szolgáltatások értéke növekedett 1981-ben. Az itt számított adatok értékét befolyásolta, hogy néhány új rendelet jelent meg, amely egyes tevé-

kenységi formákat más kategóriába helyezte át. Mintegy 40 millió forint értékben valósult meg építési beruházások. A készletek az árbevétel arányát meghaladó mértékben növekedtek.

Tovább csökkent az ipari szövetkezetekben a dolgozók létszáma — csaknem három százalékkal. Átlagosan 7 százalékkal növekedett a dolgozók bére.

A szövetkezeti ipar megyei nyeresége 551 millió forint — 31 százalékkal több, mint 1980-ban. Az 1980-as alacsony bázis miatt volt ilyen jelentős az emelkedés, de szerepet játszott benne a termékszerkezet korszerűsítése, a gazdaságosabb termelés.

Horváth János a továbbiakban részletesen szövegezte az ideai tennivalókról, a szövetkezetek földadatairól a megyében. A tavalyi eredmények jó alapot adtak ahhoz, hogy a szövetkezetek továbbra is rugalmasan alkalmazkodjanak a bel- és a külföldi piaci viszonyokhoz. Alapvető a minőség további javítása, a hatékonyság növelése. Az ipari szövetkezetek az idén is dinamikusabban növelik a termelést, s ennek arányában — a lehetőségek szerint — javulnak a munka- és életkörülmények. Hangsúlyozottan beszélt arról, szüntelenül keresni kell a lehetőséget arra, hogy növekedjen a mezeiből a tőkés export; még több importot helyettesítő árut gyártsanak a szövetkezetek.

A beszámoló követő élelmiszer-vitában elsőként Pálmai Antal, a MEDIKEMIA Ipari Szövetkezet elnöke szólt fel. Elemizte, hogy a korszerű termékszerkezet, a költségek természetű csökkentése, a jó piaci munka figyelemre méltó eredményeket hozott szövetkezeteknél. Rózsavölgyi Andrásné, a szegvári Háziipari Szövetkezet elnöke arról beszélt, elmentmondásosan érvényesülnek a gazdasági szabályozók. Szövetkezetük hatékonysági mutatói igen jók, a dolgozók kiváló munkáját mégsem tudják megfelelően honorálni az örökölt, igen alacsony bérszínvonal miatt. Ez pedig hosszabb távon kedvét szegheti az embereknek, s a hatékonysági célok ellen hat. Gáspár Péter, a Műszaki Kerámiaipari Szö-

vetkezet elnöke arról a felmérés jogi és megítélésbeli helyzetéről mondott néhány példát, amelyben a megalakuló kisipari szövetkezetek elkezdtek a munkát. Többek között nincsenek kidolgozva a nyugdíj- és egyéb szociális juttatások feltételei, s az ügyvitelben, adatszolgáltatásban őket megillető kedvezmények is nehezen veszik tudomásul az illetékes szervezetek.

Elekes Sándor, a mindszenti Vegyipari Szövetkezet főkönyvelője szintén a kisipari szövetkezetek gondjairól beszélt: a jó szakemberek megtartásának pénzügyi korlátait ezzel már ki lehet küszöbölni, de addig, míg nem látnak tisztán a jogi lehetőségeket illetően, kevesen vállalkoznak. Dr. Szendrői Gábor, a Komfort Vegyipari Szövetkezet elnöke a szolgáltatás helyzetéről beszélt: ezt kevésbé lehet tervezni, a megrendelő az utcáról jön be, jó néhány tevékenység még az állami árkiegészítés mellett is ráfizetéses. Surányi András, a hódmezővásárhelyi Agyag- és Szilikátipari Szövetkezet elnöke kifejtette: a háziipari szövetkezetek külön elbírálást érdemelnek. Munkájuk nem egyszerűen gazdasági tevékenység, hanem a nemzeti kultúra megőrzésére is irányul.

Lendvai István hozzászólásában ismertette az ország gazdasági helyzetéből az ipari szövetkezetekre háruló feladatokat: további tőkés hitelek csak az export fokozása arányában kaphat az ország. Ebből pedig az ipari szövetkezeteknek is ki kell venni részüket. Végezetül Vahl Rezső beszélt a hatékonyság, a minőség, az export szükségességéről, majd Horváth János zárszavával ért véget a vita.

Magyar—kambodzsai gazdasági tárgyalások

A magyar—kambodzsai gazdasági és műszaki tudományos együttműködési bizottság 11. ülészaka befejeződött. Doró György, az Országos Tervhivatal elnökhelyettese és Taing Sarim, a Kambodzsai Népköztársaság

A kezünk már kevés

Mind egyre változik körülöttünk a világ. Valaha átalakulása legfőképpen az évszázadokat átélő időkben volt tetten érhető, a jövőből a múltba visszatekintő számára. Mostanra viszont, a fölgyorsult idő korára egy emberöltő sem kell a nagyobb szabású változásokhoz. Mindannyian tanúi vagyunk környezetünk metamorfózisának. Ahol valaha mocsaras nádas húzódtott, ott most tizeleletes lakóházak szöknek az égbe, gyárépületek emelkednek, termőföldek húzódnak. Megváltozott, s változik most is a táj, az ország, az életünknek teret adó és teremtő világ.

Az ember keze nyomát viseli immár világunk minden zuga. Keze nyomát — mondjuk, szinte már amolyan nyelvi fordulatként. Hiszen alighanem igazabb lenne, ha azt mondanánk: feje, alkotó esze nyomát. Mert hát végül is fejünknek, alkotó gondolkodásunknak, szellemi energiáink fölzsabodításának köszönhetjük alighanem a legtöbbet. A változások, az átalakulás fölgyorsulását mindenképpen.

Valaha gidres-gödörös útjainkat sima aszfaltszőnyeg fedi. Mert gép készíti a burkolatot, az ember által kitalált, megtervezett és megalkotott gép. Az Óthalmi út mentén, vagy Rókuson alighanem eltévedne, aki két-három éve nem járt arra. Új lakóházak tucatjai nőttek ki azóta ott a földből. Mert gyárban készülnek a panelek, amelyek elkészítése és összeszerelése a tervezésbe befektetett szellemi munka révén sokkal kevesebb fizikai munkát és időt igényel, mint valaha a házépítés.

Folytathatnánk a sort, de vétek lenne. Minden megváltozott és egyre gyorsabban változik környezetünkben. S változunk mi is. Mind jobban, könnyebben, emberhez méltóbban akarunk élni. Ehhez viszont eszközökre, tárgyakra, feltételek rendszerére van szükségünk. Egyre több egymást kiegészítő dologra, amelyek megkönnyítik, megszépítik életünket. Mindezt pedig meg kell teremteni, létre kell hozni. Az ember keze munkájával — mondanánk. Csakhogy az emberi kéz önmagában egyre kevésbé alkalmas arra, hogy lépést tartson a kor igényeivel és követelményeivel. Fölgyorsult világunkban mindinkább eszünkre, alkotó szellemi energiáink igazi használatára van szükségünk. Csak így léphetünk előre. Hisz az emberi társadalom gazdagodásának, anyagi-gazdasági fejlődésének fordulópontjai mindig is a teremtő emberi agyban fogant, minőségi változásokat hozó ötletek, gondolatok adták a világnak. Csak amíg valaha, évszázadokkal előbb még évtizedeken át lehetett változatlan módon, a gyakorlati kézzel hagyatkozva dolgozni, ma már ez képtelenség lenne.

Hosszú ideig, az emberiség történetének éveiredeie alatt mindvégig kétféle munka élt békésen vagy kevésbé békésen egymás mellett: a szellemi és a fizikai. Most mintha fordulóponthoz érkezett volna történetünk. Mert valaha kevesek „privilegiumának” lehetett tekinteni a szellemi munkát. Aztán egyre több ember kereste kenyerét a fejével, szellemi munkájával. Mostanság pedig lassanként annak lehetünk tanúi, hogy a hagyományos értelemben vett, csak a gyakorlati kéz ügyességére, a tapasztalatra és a fizikai erőre igényt tartó munka kivész a világból. Mert a munkásnak is mindinkább szüksége van fejére, eszére, folyamatosan bővülő és megújuló tudásra.

Igaz, mindez szinte már közhelyszámba megy, mint ahogyan az is, hogy napjainkban már semmiképpen sem elég jobban, szorgalmasabban dolgoznunk: megújulásra van szükségünk minden téren, teremtő munkánkban. Atfogó, a teremtő észre, a szellemi energiák fölzsabodítására épülő megújulásra.

Mindannyian panaszkodunk, ha rossz a kenyér. De azt átgondoljuk-e valaha is, hogy pékek és kis pékségek százaira volna szükségünk manapság, ha a hagyományos módon szeretnénk jobb kenyérhez jutni. Csakhogy honnan lennének azok a százak, akik vállalnák manapság is ezt a nehéz munkát? Kevesen, nagyon kevesen vagyunk ma már ahhoz, hogy a hagyományos módon tegyünk eleget igényeinknek, vágyainknak, szükségleteink kiterjedt rendszerének. Sok mindenre van szükségünk, túlföldül is sok mindenre ahhoz, hogy csak a kezünkre hagyatkozhassunk. S nem is csak sokra, hanem jobbra, szebbre, minduntalan többet tudó és nyújtó tárgyakra, eszközökre, csupa olyasmire, amihez csak szellemünk, s az általa konstruált eljárások, gépek és szervezetek révén juthatunk hozzá. Hisz kis pékségek százaiból sosem lehet már jobb kenyérünk, legföljebb a jobb gyári technológia, a munkaszervezés és az érdekeltség javítása révén. Azaz, szellemi tőkénk kamatoztatása eredményeként.

Valaha, a munkát és eredményeit ünneplelve, divat volt munkaként a fizikai erőfeszítést dicsérni, mint ahogyan tán apám, s annak apja is csak azt tartotta munkaként számon, amit két kezével tett, alkotott. De mit tartson ma számon munkaként a técmák esztorgályosa, a sokszoros újtó, aki szabad idejében könyveket, bongsz, a pneumatika, a hidraulika, az elektronika alapelveivel ismerkedik, hogy újabb újításokat sorakoztathasson a régiek mellé. Újabbakat, mert már megízlelte az alkotás örömét, hogy nem elég a gépet megjavítani, vagy netán elkészíteni, csak a kezét használva. Nem, mert azt a gépet tovább is lehet fejleszteni, ahhoz vezérlést is lehet tervezni és készíteni, felautomatává vagy automatává lehet átalakítani, hogy könnyebb, egyszerűbb és eredményesebb legyen mások munkája. Ó vajon mit tarthat igazán munkának? És mi, mindannyian?

Tudjuk, változik körülöttünk a világ. Tudjuk, mert átéljük a változásokot, s élvezzük hasznukat minden napjainkban. A csapból folyó meleg vizet, könnyebb munkát, a javuló munkakörülményeket, az üzletek színesebb, szebb, a távfűtéstől meleg lakás örömét, a gazdagabb kínálatát. Elvezzük e javakat, mint fogasztók. De átgondoljuk-e igazán, hogy mint termelők, fölöttünk-e a kor igényeire? Tudásunkkal, szellemünkkel, alkotó eszünkkel. Mert hiszen e javak nekünk kell növekvő mennyiségben, gazdagabb kínálatban, jobb minőségben előállítanunk. S ehhez csak a kezünk már régen kevés.

Most, a munka ünnepe alighanem az újajta munkát kell mindenekelőtt köszöntenünk. Azt a munkát, amelyben a teremtő kéz és agy együtt hoz újat a világnak. Azt, amely nemcsak környezetünket, világunkat teljesíti ki, hanem bennünket, magunkat is. Amely igazán emberré teszi az embert.

Szavay István

Malommúzeum

Malommúzeum nyílt meg csütörtökön a Vas megyei Velem község határában, a szerdahelyi patakra épített vízimalomban. Az épületet és az őrlőberendezést a századforduló állapotának megfelelően hozták rendbe — a malom működőképes, a szobákban a molnárelét tárgyi emlékeit, dokumentumait állították ki.

A megye legfiatalabb múzeuma tavasztól őszig látogatható, a gépeket, berendezéseket szombatoként működésben tekinthetik meg a látogatók.

A fiatalok és a szabad idő

Tegnap, csütörtökön délután tartotta soros ülését a KISZ Csongrád megyei Bizottsága. A testület megtárgyalta nevelési tanácsának jelentését, Turcsikné Süli Máriaának, a megyei bizottság első titkára vita-összefoglalója után a bizottság elfogadta a jelentést, s a témát júniusra ismét napirendre tűzte.

Ezután jóváhagyták a megyei KISZ-bizottság és a Csongrád megyei tanács végrehajtó bizottsága közötti együttműködési megállapodást 1982—86. évre. Szikáncs János, a megyei bizottság titkára, a megyei bizottság vezetője, illetve a KISZ szervező, irányító és propagandamunkájától a vitában szót kért zépszintű ifjúsági parlamenti között Szabó G. mentek tapasztalatairól adott László, a megyei tanács elnökhelyettese, dr. Lehoczky váth Sára, Csongrád megyei úttörőelnök a KISZ és úttörőszervezetek közös feladatáira tett javaslatot — Zoltán, Pesti Zsuzsanna, különös tekintettel a KISZ-Szögi Etelka, a megyei bizottság tagjai, Ju- amelyet a testület elfogadott.